

OŚWIADCZENIE RADY ZARZĄDZAJĄCEJ

26 Czerwca 2020 r.

P1. Pandemia COVID-19 znacząco wpłynęła na wszystkie sfery życia publicznego w tym także aspekty zdrowotne, społeczne, ekonomiczne i polityczne, a także pogłębiła istniejące nierówności i przyczyniła się do śmierci setek tysięcy osób. Pandemia zagroziła także demokracji w wielu państwach na całym świecie. W niektórych miejscach środki mające służyć do walki z pandemią są nadużywane w celu ograniczenia swobód obywatelskich, centralizacji władzy, manipulacji przy procesach wyborczych, pogłębiania nierówności pomiędzy kobietami a mężczyznami i poszerzaniu praktyk wykluczających niektóre osoby i grupy społeczne. Nadzwyczajne środki mogą być niezbędne by chronić zdrowie publiczne, ale powinny być one zawsze wprowadzane na podstawie badań, proporcjonalnie do zagrożenia, krótkoterminowo i powinny być regularnie analizowane w miarę rozwoju sytuacji, mając na uwadze również ochronę procesów demokratycznych i prawa człowieka. Należy je także wyważyć z innymi potencjalnymi konsekwencjami dla ludzi i całego społeczeństwa.

P2. Państwa autorytarne wykorzystują tę sytuację by szerzyć dezinformację, co stanowi zagrożenie dla rządów i społeczeństw demokratycznych podważając międzynarodowy porządek oparty na regułach.

P3. Demokratyczne systemy rządów oparte na poszanowaniu dla praw człowieka, silnych instytucjach, przejrzystości działań i zaufaniu mają najlepsze podstawy do przewyżczania kryzysów i zrównoważonej odbudowy.

P4. Dwadzieścia lat temu, w czerwcu, 106 państw przyjęło Deklarację Warszawską i powszechnie uznało uniwersalność wartości demokratycznych, jednocześnie zakładając Wspólnotę Demokracji i mając na uwadze, że demokracje nie odnoszą samych zwycięstw, ale także muszą się mierzyć z ciągłymi zmianami i nowymi wyzwaniami. W odpowiedzi na pandemię demokracje powinny odnowić swoje przywiązanie do wartości demokratycznych wymienionych w Deklaracji Warszawskiej.

P5. Solidarność międzynarodowa i ciągłość współpracy między rządami, organami zarządzającymi procesami wyborczymi, organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi, społeczeństwem obywatelskim, sektorem prywatnym i środowiskiem naukowym jest dziś bardziej niezbędna niż kiedykolwiek wcześniej, jeśli chcemy w pełni pojąć zakres kryzysu z jakim przyszło nam się mierzyć i wprowadzić skuteczne środki zaradcze. Demokratyczne zasady Deklaracji Warszawskiej powinny ukierunkowywać naszą odpowiedź na kryzys i strategię walki z pandemią.

P6. Zapewnienie wolnych i równych wyborów (Zasada 1). Rola wiarygodnych organów wyborczych jest kluczowa, jako że to właśnie one odpowiedzialne są za organizację wyborów, a ich celem jest zapewnienie gwarancji praw politycznych i wyborczych obywateli oraz rozwiązywanie kontrowersji,

które mogą powstać w trakcie procesów wyborczych. Dzięki temu zapewniają stabilność demokracji. Podczas pandemii odgrywają one ważną rolę w ustalaniu kiedy, gdzie i w jaki sposób mogą się odbyć wybory by zachować ciągłość demokracji, a jednocześnie nie dopuścić do dalszego rozprzestrzeniania się choroby. Ponadto w trakcie procesu wyborczego ważną rolę w monitorowaniu poprawności wyników wyborów obok organów wyborczych odgrywa także społeczeństwo obywatelskie. Mając powyższe na uwadze Wspólnota Demokracji potwierdza swoje zaangażowanie we wsparcie organów zarządzających wyborami i społeczeństwa obywatelskiego w jej krajach.

P7. Gwarancja równego dostępu do usług publicznych (Zasada 2) i równej ochrony prawnej bez dyskryminacji (Zasada 3) są kluczowe w trakcie kryzysów. Jest wyjątkowo ważne by zapewnić podtrzymanie istniejących programów socjalnych i ochrony zdrowia, w szczególności dla kobiet i dziewcząt oraz dla osób należących do grup zmarginalizowanych, wrażliwych lub mniejszościowych. Z członkami tych grup należy konsultować się w procesie kształtowania polityki w zakresie reakcji na kryzys i późniejszej odbudowy.

P8. Czasy kryzysu są szczególnie szkodliwe dla osób w trudnej sytuacji, w tym dla ludności w konfliktach zbrojnych, żyjącej w bardzo trudnych warunkach humanitarnych, ze znikomymi lub nieistniejącymi usługami publicznymi, w tym z ograniczonym dostępem do opieki zdrowotnej. Eliminacja wszelkich przeszkód w dostarczaniu pomocy humanitarnej mieszkańcom żyjącym w strefach dotkniętych konfliktami zbrojnymi przy jednoczesnym poszanowaniu dla zobowiązań międzynarodowych ma ogromne znaczenie dla złagodzenia ciężkiej sytuacji tej ludności.

P9. Publiczny dostęp do informacji jest niezwykle istotny w czasie kryzysu. Rządy muszą przedstawiać przejrzyste, dokładne i aktualne informacje oraz szanować prawo każdej osoby do wolności opinii i wypowiedzi, w tym do wymiany myśli i informacji za pośrednictwem niezależnych mediów (online i offline), bez względu na granice państw (Zasada 4).

P10. Dostęp do Internetu jest niezbędny, aby informacje docierały do osób dotkniętych wirusem. Rządy powinny zakończyć wszelkie obostrzenia w dostępie do Internetu i przeciwdziałać im , zapewnić możliwie najszerszy dostęp do usług internetowych i podjąć kroki w celu zniwelowania różnic cyfrowych, uwzględniając różnice między płciami.

P11. Wolne i niezależne media przyczyniają się do budowania świadomego społeczeństwa, co jest szczególnie ważne podczas pandemii (Zasada 7). Nie można tego osiągnąć bez poszanowania prawa prasy do gromadzenia, przedstawiania i rozpowszechniania informacji, wiadomości i opinii, z zastrzeżeniem jedynie ograniczeń niezbędnych w demokratycznym społeczeństwie i określonych przez prawo.

P12. Rządy powinny położyć kres wszelkim ograniczeniom nakładamy na dziennikarzy i pracowników mediów w zakresie raportowania na temat kryzysu związanego z COVID-19 oraz przeciwdziałać dezinformacji poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji.

P13. Każda osoba ma prawo do równego dostępu do edukacji (Zasada 6). Jest to szczególnie ważne w czasie kryzysu i społecznego dystansowania się. Należy zapewnić ciągłość edukacji, koncentrując się również na zapewnieniu powszechnej możliwości zdalnego nauczania.

P14. Społeczeństwo obywatelskie jest kluczowym partnerem dla rządów w reagowaniu na kryzysy, ponieważ odgrywa istotną rolę w podnoszeniu świadomości, rozpowszechnianiu informacji, kształtowaniu polityk integracyjnych, wspieraniu ochrony i promowaniu praw człowieka i podstawowych wolności, zapewniając niezbędne wsparcie społecznościom wrażliwym oraz pociągając rządy do odpowiedzialności. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego mają również kluczowe znaczenie dla rządów w zrozumieniu poglądów, skutków i reakcji politycznych na kryzys w zmarginalizowanych i wrażliwych grupach społecznych.

P15. W okresie, gdy zgromadzenia i spotkania zostały w niektórych przypadkach ograniczone, należy zapewnić wolność pokojowych zgromadzeń i zrzeszania się (Zasada 9) zarówno online, jak i offline, aby umożliwić ciągle zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i obywateli.

P16. Prawo każdej osoby do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, miru domowego, zachowania tajemnicy korespondencji, w tym komunikacji elektronicznej, wolnych od arbitralnej lub niezgodnej z prawem ingerencji, powinno być przestrzegane w trudnych czasach (Zasada 8).

P17. Kryzysy mogą wymagać nadzwyczajnych środków. Niemniej jednak w demokracjach środki te muszą być zgodne z poszanowaniem dla praw człowieka, rządami prawa i konstytucją. Deklaracja Warszawska podkreśla, że wybrani przez społeczeństwo przedstawiciele władz powinni ściśle przestrzegać prawa i działać zgodnie z konstytucją i procedurami ustanowionymi przez prawo (Zasada 13).

P18. Przejrzyste i partycypacyjne instytucje rządowe, które są w pełni odpowiedzialne przed społeczeństwem (Zasada 16), są niezbędne do budowania zaufania w sytuacjach kryzysowych. Środki podejmowane w związku z kryzysami w kraju, w tym informacje o konkretnych ograniczeniach i wymaganiach wobec osób fizycznych, powinny być opracowywane we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim, rozpowszechniane i wyjaśniane oraz poddawane kontroli sądowej i parlamentarnej, zapewniającej kontrolę i równowagę.

P19. Chociaż szybkie rozprzestrzenianie się COVID-19 i jego konsekwencje dla zdrowia publicznego i globalnej gospodarki pozostają ogromnym wyzwaniem, demokracje są najlepiej przygotowane do mobilizacji i zapewnienia, że wszystkie grupy społeczeństwa współpracują ze sobą, dostosowują się do nowych okoliczności i maksymalizują wspólne wysiłki integracyjne, aby poradzić sobie z kryzysem, w tym gwarantując pełny i znaczący udział kobiet i młodzieży w podejmowaniu decyzji, przy jednoczesnym zapewnieniu, że „wszystkie prawa człowieka, prawa obywatelskie, kulturalne, gospodarcze, polityczne i społeczne będą promowane i chronione” (Zasada 19).

P20. Wzajemna pomoc w rozwoju gospodarczym i społecznym, włączając w to eliminację ubóstwa, jest w tym czasie zasadniczym czynnikiem przyczyniającym się do promowania i zachowania rozwoju demokratycznego. Demokracja, ze swoją otwartością i rozliczalnością, najlepiej nadaje się do ochrony zdrowia publicznego, zapewniając jednocześnie poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności.

P21. W tym kontekście istotne jest, aby demokracje dawały przykład i działały w ścisłej zgodności ze swoimi zobowiązaniami dotyczącymi praw człowieka. Wszelkie środki nadzwyczajne wdrożone w celu walki z pandemią muszą być bezwzględnie konieczne dla ochrony zdrowia publicznego i powinny być zniesione tak szybko, jak to możliwe, bez możliwości ich wykorzystywania jako pretekstu do uciszania, atakowania czy nękania członków społeczeństwa.

P22. Czasy kryzysu mogą być również impulsem do zmian. Mobilizacja społeczeństwa obywatelskiego, innowacje w procesach demokratycznych oraz żądania zreformowanych instytucji i zwiększenia odpowiedzialności wskazują na możliwości pozytywnego rozwoju wynikającego z pandemii.

P23. Z okazji 20. Rocznicy podpisania Deklaracji Warszawskiej potwierdzamy nasze zaangażowanie i niezmiennie poparcie dla jej zasad. Będziemy nadal wsłuchiwać się w wezwanie do promowania demokracji i wypowiadania się przeciwko nadwyrażającym ją czynnikom.